

MEVDUAT FAİZLERİ VE RAPO GELİRLERİ ÜZERİNDEN 1.1.2006'DAN İTİBAREN YAPILACAK TEVKİFAT

İrfan VURAL
Gelirler Kontrolörü

I- GİRİŞ :

5281 sayılı “Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” un 30 uncu maddesi ile; 1.1.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, Gelir Vergisi Kanunu’na Geçici 67 nci madde eklenmiştir. Madde hükümleri 31.12.2015 tarihine kadar uygulanacaktır. Söz konusu maddede, elde edilen bazı menkul sermaye iratları ve menkul kıymet alım-satım kazançları yönünden önemli mali ve ekonomik yansımaları olacak tevkifat hükümlerine yer verilmiştir. Getirilen yeni tevkifat yükümlülüklerinden biri de 1.1.2006 tarihinden itibaren elde edilen mevduat faizleri ve repo gelirlerinden yapılacak tevkifattır.

Yazının ilerleyen bölümlerinde, söz konusu maddenin 4 numaralı fıkrası uyarınca, mevduat faizleri ve repo gelirleri üzerinden yapılacak tevkifatın kapsamı, matrahı ve beyanı ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

II- TEVKİFATIN KAPSAMI :

Gelir Vergisi Kanunu’nun (GVK) Geçici 67 nci maddesinin 4 numaralı fıkrasında,

75 inci maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yazılı menkul sermaye iratlarından ödemeyi yapanlarca %15 oranında vergi tevkifatı yapılacağı belirtilmektedir.

Dolayısıyla, bu fıkra uyarınca %15 oranında tevkifata tabi olan menkul sermaye iratları şunlardır.

1- Mevduat Faizleri (Bankalara, bankerlere, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler, bunlar dışında kalan kişi ve kuruluşlardan devamlı olarak para toplama işi ile uğraşanların her ne şekilde ve ad altında olursa olsun toplanan paralara sağladıkları gelirler ve menfaatler ile bankalar ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasasında değerlendirilen paralara ödenen faizler de mevduat faizi sayılır.) (GVK md.75/7)

2- Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığı ödenen kar payları; (GVK md.75/12)

3- Repo Gelirleri: Her nevi tahvil ve Hazine bonusu ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresi’nce çıkarılan menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler. (GVK md.75/14)

Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden bu fıkra kapsamında tevkifat yapılmayacaktır.

Tevkifatın gerçekleştirilmesinde, gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da dar veya tam mükellef olmasının, vergi mükellefiyeti bulunup bulunmamasının, vergiden muaf olup olmamasının veya elde edilen gelirlerin vergiden istisna olup olmamasının tevkifat uygulamasında bir önemi bulunmamaktadır.

Geçici 67 nci madde hükmüne göre %15 oranında tevkifata tabi tutulacak bu menkul sermaye iratları için, GVK'nın 94 üncü ve KVK'nın 24 üncü maddeleri uyarınca ayrıca tevkifat yapılmayacağı maddede belirtilmiştir. Dolayısıyla daha önce mevduat faizi gelirlerinden, mevduatın vadesine göre değişir oranlı tevkifat uygulaması, 1.1.2006'dan itibaren yerini %15 sabit oranlı tevkifat uygulamasına bırakmaktadır. Repo gelirleri içinse %22 olan tevkifat oranı %15'e inmektedir.

Bilindiği üzere, GVK'nın 94 üncü maddesine göre, mevduat faizleri ile GVK m.75/12'de yer alan menkul sermaye iratları için halen geçerli olan oranlar aşağıdaki gibidir.

1- Mevduat faizlerinden

a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kar paylarından;

- 1 yıla (özel finans kurumlarında 360 güne) kadar vadeli hesaplarda %24,
- 1 yıl (özel finans kurumlarında 360 gün) ve daha uzun vadeli hesaplarda %18,

b) Nama veya hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden;

- Vadesiz ve ihbarlı hesaplarda %18,
- 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplarda %18,
- 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %16,
- 1 yıla kadar vadeli hesaplarda %12,
- 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda %7,

2. 75/12 nci maddede yer alan menkul sermaye iratlarından

a) Kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar paylarından %18,

b) Özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kar paylarından;

- 3 aya kadar (3 ay dahil) vadeli hesaplarda %18,
- 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda %16,
- 1 yıla kadar vadeli hesaplarda %12,
- 1 yıl ve daha uzun vadeli hesaplarda %7.

Geçici 67 nci maddenin yürürlük tarihi olan 1.1.2006 tarihine kadar söz konusu menkul sermaye iratları için yukarıda belirtilen tevkifat oranları, 1.1.2006 tarihten sonra ise %15'lik sabit oran uygulanacaktır.

III- UYGULAMANIN BAŞLANGICI

5281 sayılı Kanunun yürürlük ile ilgili 45 inci maddesinde; mevduat faizleri ve repo gelirlerinin vergilendirilmesinde önemli değişiklikler öngören Geçici 67 nci madde hükmünün 1.1.2006 tarihinden elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 1.1.2006 tarihinde yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. Dolayısıyla bu tarihten sonra elde edilen mevduat faizleri ile repo gelirleri geçici 67 nci madde hükmüne göre %15 oranında tevkifata tabi tutulacaktır.

Bilindiği üzere, mevduat faizlerinde elde etme tarihi vade tarihi, repo gelirlerinde ise geri satım işleminin gerçekleştirildiği tarihtir. Dolayısıyla Kanunun mevcut hükmüne göre 1.1.2006 tarihinden sonra vadesi sona eren mevduat faizleri ve repo gelirleri, mevduat hesabının ne zaman açıldığına veya repoya konu kıymetlerin ne zaman alındığına bakılmaksızın geçici madde hükmüne göre %15 oranında tevkifata tabi tutulacaktır.

Örnek vermek gerekirse, 5.1.2005 tarihinde, bir yıl vadeli olarak açılan mevduat hesabından elde edilen faiz geliri, vadenin bitim tarihi (5.1.2006) maddenin yürürlük tarihinden sonraki bir tarih olduğu için %15 oranında tevkifata tabi tutulacaktır. Söz konusu iradın ayrıca 94 üncü madde uyarınca tevkifata tabi tutulmasına gerek bulunmamaktadır.

Oysa ki mevduat hesaplarında tevkifat oranlarını belirleyen Bakanlar Kurulu Kararlarına bakıldığında; yapılan belirlemelerin, değişikliğe ilişkin kararın yayım tarihini izleyen günden itibaren vadesiz hesaplara ödenecek kar payları ile söz konusu tarihten itibaren açılan veya yenilenen vadeli hesaplara ödenecek kar payları için geçerli olmak üzere yürürlüğe girmesinin öngörüldüğü görülmektedir. Bir başka deyişle, değişikliğe ilişkin BKK'nın yayımından önce açılan hesaplardan elde edilen mevduat faizlerinin tevkifat oranlarında bir değişiklik yapılmaksızın, kararın yayımı tarihinden sonra açılan hesaplar için değişik oran belirlenmektedir. Bu verginin açıklığı ilkesinin bir gereğidir. Ancak, 5281 sayılı Kanunla getirilen tevkifat uygulamasında böyle bir belirleme yer almamaktadır. Dolayısıyla maddenin mevcut haline göre 1.1.2006 tarihinden sonra elde edilen mevduat faizleri ve repo gelirleri, ilgili hesabın ne zaman açıldığına veya repoya konu menkul kıymetlerin ne zaman alındığına bakılmaksızın tevkifata tabidir.

IV- TEVKİFATIN BEYANI :

Geçici 67 nci maddeyle getirilen düzenleme ile çeşitli finansal araçlardan elde edilen getirilerin aynı düzeyde kaynakta vergilenmesi, ticari faaliyetlere dahil olmayan gelirler için kaynakta yapılan bu vergilemenin nihai vergileme olması öngörülmüştür.

Gerçek kişilerce elde edilen ve Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi tutulan mevduat faizleri, Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığı ödenen kar payları ile repo gelirleri için tutarı ne olursa olsun yıllık veya münferit beyanname verilmeyecektir. Diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye de bu gelirler dahil edilmeyecektir.

Söz konusu gelirlerin ticari faaliyet kapsamında elde edilmesi halinde, bu gelirler ticari kazancın tespitinde dikkate alınacaktır. Tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, genel hükümler çerçevesinde ticari kazançla ilgili olarak verilen beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir. Mahsup sonrası arta kalan bir tutarın bulunması halinde bu tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilecektir.

V- SONUÇ :

5281 sayılı Kanun ile, 1.1.2006-31.12.2006 tarihleri arasında uygulanmak üzere, Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen Geçici 67 nci madde hükmüne göre, mevduat faizleri, Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları ile kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları ve özel finans kurumlarınca kar ve zarara katılma hesabı karşılığı ödenen kar payları ile repo gelirleri %15 oranında tevkifata tabi tutulacaktır. Buna göre, 1.1.2006 tarihinden itibaren elde edilen söz konusu menkul sermaye iratları, ilgili mevduat hesabının ne zaman açıldığına veya repoya konu menkul kıymetlerin ne zaman alındığına bakılmaksızın tevkifata tabidir.

Gerçek kişilerce elde edilen ve Geçici 67 nci madde kapsamında tevkifata tabi tutulan söz konusu gelirler için yapılacak tevkifat nihai vergileme olacak olup, gerçek kişilerce bu gelirler için tutarı ne olursa olsun yıllık veya münferit beyanname verilmeyecektir. Ticari faaliyet kapsamında elde edilen gelirler ise ticari kazancın tespitinde dikkate alınacak, tevkif suretiyle ödenmiş olan vergiler, genel hükümler çerçevesinde ticari kazançla ilgili olarak verilen beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir. Mahsup sonrası arta kalan bir tutarın bulunması halinde bu tutar genel hükümler çerçevesinde red ve iade edilecektir.

İrfan VURAL
Gelirler Kontrolörü